

صَدِيقُ أَكْبَرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَاقُول

سندى

پیشکش:

مجلس المدينة العلمية (دعت إسلام)

ترجمو:

ترانسلیشن دپارتمنٹ (دعت إسلام)

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعُلَمَاءِ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

ڪتاب پڙهن جي دعا

دينی ڪتاب يا اسلامي سبق پڙھئن کان پھريان هيٺ ذيل دعا پڙهي
چڏيو ان شاء الله جيڪو ڪجهه پڙھندا ياد رهندو، دعا هي آهي:

اللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَانْشُرْ عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

ترجمو: اي الله عَزَّوجَلَ اسان تي علم ۽ حکمت جا دروازا کولي چڏ ۽ اسان تي پنهنجي رحمت نازل فرماء! اي عظمت ۽ بزرگي وارا!

(مستظرف ج 1 ص ٤٠ دار الفکر بیروت)

طالب غم
مدینہ
بقیع
و
مفہوم

(نوٹ: اول آخر هڪ پيرو درود شريف پڙهي چڏيو)

رسالي جو نالو: **صديق اکبر** رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جا قول

چاپو پھريون: جمادي الآخر 1443ھ جنوري 2022ع

تعداد:

چاپينڊر: مكتبة المدينة عالمي مدنی مرڪز فيضان مدینہ بابُ المدینہ کراچی

مدنی التجا: کنهن کي بهي ڪتاب چاپڻ جي اجازت ناهي

ڪتاب خريد ڪندڙ توجيه فرمان

ڪتاب جي چڀائي ۾ ڪا وڌي خرابي هجي يا صفحات هجن يا باينڊنگ
۾ اڳتي پوءٰ تي ويا هجن ته مكتبة المدينة سان رابطو فرمايو.

شيخ طريقت، امير اهلست، باني دعوت اسلامي، حضرت علام
دامت برکاتهم انعاميه

مولانا ابو بلال محمد الیاس عطار قادری رضوی

جورسالو

صديق اکبر رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ جا قول

پيشكش

اسلامک ريسچ سينتر (دعوت اسلامي)

ترجمو

ترانسلیشن دپارتمنٹ (دعوت اسلامي)

هن رسالي جو آسان سندی زبان ۾ ترجمی کرن جي وس آھر کوشش
کئي آهي. جيڪڏهن ترجمي يا ڪپوزنگ ۾ ڪشي ڪامي
بيشي نظر اچي ته ترانسلیشن دپارتمنٹ کي آگاه ڪري ثواب جا حقدار
ٻظجو.

رابطي جي لاء:

ترانسلیشن دپارتمنٹ (دعوت اسلامي) عالمي مدنی مرکز فيضان مدينہ
 محل سوداگران پرائي سبزي مندي باب المدينہ ڪراچي

UAN: ☎ +92-21-111-25-26-92 – Ext. 7213

Email: translation@dawateislami.n

فهرست

1	صديق اکبر رخی اللہ عنہ جا قول
1	دعا، عطار
1	درود شریف جی فضیلت
1	مرن وقت کلمون صیب نم ٿيو
2	خلفاء راشدین سان محبت جو صلو
3	عرس شریف
5	ارشادات صدیق اکبر رخی اللہ عنہ
5	نصیحت آموز کلما
6	کنهن مسلمان کی حقیر نم سمجھو
6	کثرت سان دعا کندا کيو
7	انهن جھڙام بُٹجي وڃو
8	خوفِ خدا جو عظیم مثال
8	محبت الٰهي جو مزو
8	کڏهن پیت پري نم کادو
8	نماز جي ترغیب
9	جهنم کان محفوظ رهن جو عمل
9	وات م پتر کندا ها
10	خود پسندی کان پري رهند اها

اکین مان لرک جاري شی ويندا هئا	10
صدقی اکبر جی عاجزی	10
الله کان حیاء کیو	11
تعزیت جو خوبصورت انداز	11
هر مصیبت تی اجر ڏنو ویندو آهي	12
بُرائی کان نم روکن جووبال	12
صبح و شام الله جی ذمء ڪرم تی آهي	13
سلمان فارسی کی نصیحت	13
امید ۽ خوف جواعلی مثال	14
پاڙیسریء سان جھیڙون ڪیو	14
زمین تی رحمت الهی جوسایو	15
شراب جووبال	16
صدقی اکبر کان منقول دعائون، صبح ۽ شام گھری ویندر ڏعا	16
جنازو پڙھائڻ کان بعد دعا	17
جنت النعيم جا اعلی درجا	17
شین ۾ تمام نعمت جوسوال	18
ایمان کامل، یقین صادق جی دعا	18
رحمت الهی جوسوال	18
مون تی حق واضح فرماء	19

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَاعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

صدق اکبر بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ جا قول

دعاء عطار

یارب المصطفی! جیکو به مکمل رسالو ”صدق اکبر جا فرمان“ پڑھی یا بدی وئی ان کی ۽ سندس نسلن کی صحابہ ۽ اهلیت جی سچی غلامی نصیب فرماء ۽ عشق رسول جی لازوال دولت سان مالا مال فرمائی ڪري بي حساب بخش فرماء۔ أمين بجا خاتم التبیین ﷺ

وَاللّٰهُ وَسَلَّمَ

درود شریف جی فضیلت

فرمان صدق اکبر بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ: نبی ڪریم، رَوْفُ الرَّحِيمِ ﷺ تي دُرُودِ پاک پڙھن گناهن کي ايترو ته جلدی متائيندو آهي جو پاڻي به باهه کي ايترو جلدی ناهي و سائيندو ۽ نبی ﷺ تي دُرُودِ موکلن غلامن کي آزاد ڪرائڻ کان افضل آهي۔ (تاریخ بغداد، 7/172، رقم: 3607)

صلوٰعَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّدٍ

مرڻ وقت کلمون صیب نم ٿيو

هڪ بُزرگ رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْهِ جو بیان آهي ته صحابه ڪرام عَلَيْهِمُ الرَّحْمٰنُ جي شان هر ڪمي ڪرڻ وارو منهنجو هڪ پاڙيسري مري ويو، مون ان کي خواب هر ڏٺو ته اهو ڪاٹو هيyo، مون پيچيو: اي فلاڻا! هي مان چا ڏسي رهيو آهيان؟ ان چيو مون حضرت محمد مصطفی صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاللّٰهُ وَسَلَّمَ جي اصحاب جي شان هر ڪمي ڪئي ته مون هر هيء ڪمي ڪئي وئي پوءِ ان پنهنجو هٿ پنهنجي ضایع ٿيل اک تي رکي چڏيو۔ (موسوعة ابن ابي الدنيا (222)، حدیث: 3، 117/)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

ای عاشقانِ صحابہ ۽ اهلیت! ڏنو توہان؟ صحابہ کرام ﷺ
 جی شانِ پاک ۾ بی ادبی ڪرڻ واری جو مرڻ کان پوء ڪیترو بُرو
 انعام ٿيو. جیکو بدنصیب خلفاء راشدین خصوصی طور شیخین
 ڪریمین یعنی حضرت ابو بکر صدیق ۽ حضرت عمر فاروق اعظم
 ﷺ جی شانِ عظمت نشان ۾ بُري ڳالهه چئی اهو هن ڳالهه کان
 نٿو ڊجي ته دُنيا ئي ۾ انتو، بوڙو ٿي ڪري عذابِ الهي ۾ مبتلا ٿي
 وجی. الامان والحفیظ.

محفوظ سدا رکھنا شہا! بے اُدبوں سے اور مجھ سے بھی سرزد نہ کبھی بے ادبی ہو
 (وسائل بخشش، ص 315)

خلفاء راشدین سان محبت جو صلو

الله کریم جی پیاري پیاري آخری نبی، مکی مَدَنی، محمد عربی
 ﷺ فرمایو: ”منهنجي حوض جون چار ڪنبوں آهن پھرین ڪند
 تي ابو بکر، پئين تي عمر، ٿئين تي عثمان ۽ چوٽين تي علي هوندا
 (رضي الله عنهم اجمعين) جیکو ابو بکر سان محبت ڪري ۽ عمر سان
 بعض رکي ان کي ابو بکر سيراب نه ڪندا ۽ جيڪو عمر سان محبت
 رکي ۽ ابو بکر سان بعض رکي ان کي عمر سيراب نه ڪندا ۽ جيڪو
 عثمان سان محبت ڪري ۽ علي سان بعض رکي ان کي عثمان حوض
 مان نه پیاري ندا ۽ جيڪو علي سان محبت ڪري مگر عثمان سان بعض
 رکي ان کي علي سيراب نه ڪندا.

(العلل المتناسبة لابن جوزی، 1/254، حدیث: 408)

حضرت ایوب سختیانی بِرَحْمَةِ اللَّهِ عَلَيْهِ فرمائی ٿا: جنهن ابوبکر سان محبت ڪئی ان دین کي قائم ڪيو ۽ جنهن عمر سان محبت ڪئي ان ستي راهه اختیار ڪئي ۽ جنهن عثمان سان محبت ڪئي اهو نور مبین سان منور ٿيو ۽ جنهن علي سان محبت ڪئي ته ان وڌي مضبوط ڳندي کي پڪڙيو ۽ جنهن تمام صحابه ڪرام عَلَيْهِمُ الْإِنْسَانُ جي متعلق حُسن ظن رکيو اهو نفاق کان بري (يعني منافقت کان آزاد) آهي.

(الثقات لابن حبان، 5/448، حدیث: 3310)

پھول رحمت کے ہر دم لٹاتے رہے
یاں غریبوں کی گزری بناتے رہے
خوض کوثر په مت بھول جانا کہیں
تم پہ ہر دم کروڑوں دُرُود وسلام
(وسائل بخشش، ص 603)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

عرس شریف

مسلمانن جي پھرین خلیفی، حضرت ابوبکر صدیق بِرَحْمَةِ اللَّهِ عَنْهُ جو یوم عرس 22 جُمادی الآخر آهي. (تاریخ الخلفاء، ص 62) اللہ کریم جون سندن تي کروڙین رحمتون نازل ٿين، پاڻ بِرَحْمَةِ اللَّهِ عَنْهُ اهي عظیم صحابی رسول آهن جن جي شان ۾ قرآن کریم جون آیتون نازل ٿيون، صاحبِ قرآن، نبی آخر الرّماڻان صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بلکه اللہ الرّحمن به سندن کي پنهنجي رضا جي خوشخبری بدائي آهي.

مسلمانن جا چوٽان خلیفا حضرت علی بِرَحْمَةِ اللَّهِ عَنْهُ فرمائی ٿا: اعمال نامن ۾ نیکین جي لحاظ سان ابوبکر صدیق بِرَحْمَةِ اللَّهِ عَنْهُ سڀ کان وڌيک آهن، اللہ پاک انهن تي رحمتن جي بارش ڪري جو مسلمانن کي قرآن جمع ڪري ڏئي ويا. (مرقاۃ المفاتیح، 4/729، تحت الحدیث: 2220)

پاٹ رَحْمَةُ اللَّهِ عَنْهُ جي عُرس شريف جي مبارڪ ڏينهن جون برڪتون
 حاصل ڪرڻ لاءِ سندن مختلف فرمان ۽ دعائون ذكر ڪيون وڃن ٿيون.
 عاشقانِ صديق اکبر رَحْمَةُ اللَّهِ عَنْهُ پنهنجي آقا، يارِ غار ۽ يارِ مزار رَحْمَةُ اللَّهِ عَنْهُ جي
 سيرت کي اپنائڻ جي ڪوشش فرمایو ۽ ايصالِ ثواب جي لاءِ خوب هن
 رسالي کي عام کيو صديق اکبر رَحْمَةُ اللَّهِ عَنْهُ جي مبارڪ سيرت پڙهڻ جي
 لاءِ مكتبه المدينه جا هي به رسالا ”عاشق اکبر“ ۽ ”شانِ صديق
 اکبر“ پڙهندما. هي رسالا دعوتِ اسلامي جي ويب سائب
 www.dawateislami.net تان فري داؤن لود به ڪري سگھو تا.

هر صحابي نبی	جنتي جنتي
سب صحابيات بھي.....	جنتي جنتي
حضرت صديق بھي.....	جنتي جنتي
اور عمر فاروق بھي.....	جنتي جنتي
عثمانٰ غني	جنتي جنتي
فاطمه اور علی	جنتي جنتي
ہیں حسن حسین بھي	جنتي جنتي
ہیں معاویہ بھي	جنتي جنتي
اور ابوسفیان بھي	جنتي جنتي
والدین نبی	جنتي جنتي
هر زوج نبی	جنتي جنتي

صَلَّوَا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدَ

ارشاداتِ صدیق اکبر رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْهِ

حضرت ابوبکر صدیق رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْهِ فرمایو: اللہ پاک جیکو توهان کی نکاح جو حکمر فرمایو، توهان ان جی اطاعت کیو اُن جیکو وعدو کیو آهي پورو فرمائیندو. اللہ پاک فرمایو: ”جیکلہن اھی فقیر ہوندا تے اللہ پاک انھن کی پنهنجی فضل سان غنی کری چڈیندو۔“

(تفسیر ابن ابی حاتم، التور، تحت الآیۃ: 32، 8 / 2582)

نصیحت آموز کلما

حضرت ابوبکر صدیق رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْهِ پنهنجی خطبی ہر ارشاد فرمائیندا ہا: ”کادی ویا اھی ماظھو جن جا چھرا خوبصورت ھئا ۽ چمکندا ھئا ۽ اھی پنهنجی جوانین تی فخر ڪندا ھئا؟ کتی آهن اھی بادشاہ ڄن شهر تعمیر کیا ۽ انھن جی چوڈاری دیوارون بٹائی کری انھن کی محفوظ کیو؟ کتی آهن اھی جیکی لڑائی جی میدان ہر غالب ایندا ھئا؟ زمانی انھن کی ڪمزور ۽ ڏلیل کری چڏیو اھی قبرن جی تاریکی ۽ هلیا ویا، جلدی جلدی کیو ۽ نجات تلاش کیو، نجات تلاش کیو۔“ (احیاء العلوم، 5 / 201)

﴿ ای انسانو! کوڙ کان ٻچو، چو تے کوڙ ایمان جو مخالف آھي .﴾
(مسند امام احمد، 1 / 22، حدیث: 16)

﴿ جنهن کان ٿي سگھي اهو روئي ۽ جنهن کي روئن نه اچي اهو روئن جھڙي صورت ئي بٹائي .﴾
(احیاء العلوم، 4 / 201)

﴿ ای انسانو! خوف خدا سبب توهان مان جیکو روئي سگھي اهو روئي جو اهو ڏينهن اچڻ وارو آھي جو توهان روئاريا ويندو .﴾

(تاریخ الخلفاء، ص 81)

ڪنهن مسلمان کي حقير نه سمجھو ڇو ته ادنی مسلمان به الله پاک

﴿ ڪنهن مسلمان کي حقير نه سمجھو ڇو ته ادنی مسلمان به الله پاک جي ويجهو وڏي مرتبی وارو هوندو آهي . (الزواجر، 1/ 149) ﴾

﴿ مان توهان کي وصيت ڪيان ٿو ته فقر و فاقہ جي حالت ۾ به الله پاک کان ڏجندارهو ۽ ان جي اهڙي طرح حمد ۽ ثناء ڪيو جهڙي طرح ڪرڻ جو حق آهي ۽ پنهنجي گناهن جي بخشش گھرندا رهو بيشك اهو تمام گھڻبو بخشڻ وارو آهي . (حلية الاولیاء، 70/1، رقم: 81) ﴾

ڪثرت سان دُعا ڪندا ڪيو

﴿ الله پاک جي بارگاهه ۾ خوف ۽ اميد سان ڪثرت سان دعا ڪندا ڪيو ڇو ته الله پاک حضرت زکريا عليه السلام ۽ ان جي گهر وارن جي تعريف ڪندي فرمایو: إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَ يَذْعُونَنَا رَغْبًا وَ رَهْبًا وَ كَانُوا لَنَا خُشُعينَ . (پاره 17، انبیاء: 90) ترجمو ڪنز العرفان: بيشك نيكين ۾ جلدی ڪندا هئا ۽ اسان کي وڏي اميد ۽ وڏي خوف سان پڪاريenda هئا ۽ اسان جي دربار ۾ دل سان جهڪڻ وارا هئا . (حلية الاولیاء، 69/1، رقم: 80) ﴾

﴿ الله پاک جا پانھو! جاڻي وٺو بيشك الله پاک پنهنجي حق جي بدلي ۾ توهان جي جانن کي گروي (يعني رهن) رکيو آهي ۽ انهيءٰ تي توهان کان پکو واعدو ورتاو هي ۽ توهان کان ٿوري ۽ جلد ختم ٿيڻ واري زندگي کي هميشه رهڻ واري زندگي جي بدلي ۾ خريد ڪري ورتاو هي ۽ توهان وٽ الله پاک جو ڪتاب (يعني قرآن ڪريم) آهي جنهن جا

عجائبات کڏهن ختم نتا ٿي سگھن ۽ نئي ان جو ٿور وسائي سگھجي ٿو. ان جي آيتن جي تصدق ڪيو ۽ انهن مان نصيحت حاصل ڪيو، پڻ اونداهي واري ڏينهن لاءِ هن مان روشنی حاصل ڪيو، بيشك الله پاک توهان کي عبادت لاءِ پيدا فرمایو ۽ توهان تي **کراماً گاتيُّين** (يعني اعمال لکڻ وارن فرشتن) کي مقرر فرمایو آهي ۽ جيڪو توهان ڪيو ٿا هو ان کي چائين ٿا. (حلية الاولىاء، 1، رقم: 80)

انهن جهڙاڻم بُنجي وڃو

﴿اللهُ پاک جا ٻانھو! چاڻي وٺو ته توهان هڪ مقرره وقت (يعني موت اچڻ) تائين صبح ۽ شام ڪري رهيا آهي جنهن جو علم توهان کي ناهي ڏنو ويyo. جيڪڏهن توهان پنهنجي زندگي رضاe رب الانام واري ڪمن ۾ گذاري سگھو ته ايئن ئي ڪيو پر اهو الله پاک جي توفيق کان بغير ممکن ناهي لهڏا پنهنجي زندگي جي مهلت مان فائدو حاصل ڪيو ۽ هڪبيٰ تي اعمال ۾ اڳائي ڪيو هن کان پهريان جو موت اچي ۽ توهان کي توهان جي برن عملن ڏانهن موئائي چڏي. چو ته ڪيٽرين ئي قومن پنهنجون عمرون غيرن جي لاءِ گذاري ڇڏيون ۽ پاڻ کي وساري چڏيائون. انهيءَ ڪري مان اوهان کي روڪيندو آهيان ته توهان انهن جهڙا نه بُنجي وڃو. جلدي ڪيو جلدي! نجات حاصل ڪيو نجات! بيشك موت توهان جو پيچو ڪري رهيو آهي ۽ اهو تمام جلدي اچڻ وارو آهي. (مصنف ابن ابي شيبة، 8/144، حدیث: 1)

﴿اسان عزت کي تقويٰ ۾، مال داري کي یقين ۾ ۽ بزرگي کي

عاجزي ۾ پاتو. (احياء العلوم، 3/421)

خوف خدا جو عظيم مثال

﴿ منقول آهي ته حضرت سیدنا ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ هک ڏینهن پکيءَ کي ڏسي ڪري ارشاد فرمایو: اي پکي! کاش مان تون و انگر هجان ها ۽ مون کي انسان نه بٹايو وڃي ها. ﴾

(شعب الایمان، 1، 485، حدیث: 788، احیاء العلوم، 4 / 226)

کاش! که میں دنیا میں پیدا نہ ہوا ہوتا قبر و حشر کا ہر غم ختم ہو گیا ہوتا

محبت الهي جو مزو

﴿ جيڪو شخص خالص محبت الهي جو مزو چکي وٺندو آهي ته اهو ان کي دُنيا جي طلب کان پري ڪري ڇڏيندو آهي ۽ ان کي تمام انسان کان وَحَشتَ ذِيَارِينَدُو آهي. (تفسیر روح البیان، 8/388، تحت الآية: 67) ﴾

کڏهن پيت پري نه کاڌو

﴿ مان جڏهن کان مسلمان ٿيو آهيان پيت پري ناهي کاڌو ته جيئن عبادت جي مناڻ نصيب ٿئي ۽ جڏهن کان اسلام قبول ڪيو آهي الله پاڪ جي ملاقات جي شوق جي سبب کڏهن سير ٿي ڪري ناهي پیتو. (مختصر منیاج العابدين، ص 87) ﴾

نماز جي ترغیب

﴿ صديق اکبر رضی اللہ عنہ نماز جي وقت فرمائیدا ها: انسانو اُٿو! پنهنجي رب جي جنهن باه کي توهان پڙکايو آهي ان کي (نماز جي ذريعي) وسايو. (مکاشفة القلوب، ص 68) ﴾

جهنم کان محفوظ رهڻ جو عمل

﴿امیر المؤمنین حضرت ابو بکر صدیق رَضِیَ اللہُ عَنْہُ فرمائی تھا: "جنہن کی ہی پسند ہجی تھے اللہ پاک بروز قیامت ان کی جہنم جی باہم کان محفوظ رکی تھے اُن کی گھر جی تھے مؤمن جی لاءِ مهربان ۽ نرم دل تھی۔"﴾ (تنبیہ المغترین، ص 76)

وات ۾ پشتر کنداها

﴿امیر المؤمنین حضرت ابو بکر صدیق رَضِیَ اللہُ عَنْہُ پنهنجی وات ۾ پشتر رکندا ہا ۽ کیئی سال تائین پاٹ رَضِیَ اللہُ عَنْہُ ایئن کندا رہیا ایسیتاں جو گھٹ گفتگو ڪرڻ جی عادت بُنجی وئی، پاٹ رَضِیَ اللہُ عَنْہُ صرف کائٹ ۽ نماز جی وقت پشتر وات مان ڪدیندا ہئا ۽ ہی صرف ان ڊپ کان ہیو تو ڪتی زبان مان فضول ڪلمو نہ نکری ویجی، پاٹ رَضِیَ اللہُ عَنْہُ جی وفات جو وقت ویجهو آیو تو پنهنجی زبان ڪدی فرمایاںوں: ہی اها آهي جیکا مون کی هلاکت جی مقام تی وئی ویندی ہئی۔ (پاٹ عاجزی طور ایئن فرمایاںوں)﴾ (تنبیہ المغترین، ص 190)

﴿حضرت صدیق اکبر رَضِیَ اللہُ عَنْہُ (عاجزی طور) فرمائیدا آهن: کاش مان (فضول ڳالہ چوٹ) کان گونگو هجان ہا۔﴾ (مرآۃ المناجیح، 18/8)

﴿ای انسانو! اللہ پاک کان معافی ۽ عافیت طلب کیو چوتہ مومن جی لاءِ اسلام کان بعد مفترت ۽ عافیت کان وذیک کا افضل شیء ناهی۔﴾ (تنبیہ المغترین، ص 45)

﴿کنهن صدیق اکبر رَضِیَ اللہُ عَنْہُ کان پیچیو: توہان صبح گیئن کئی؟ فرمایاںوں: رب جلیل جی بارگاہ ۾ حقیر پانھی جیان جیکو ان جی احکام جی پیروی جو پابند آھی۔﴾ (تنبیہ المغترین، ص 153)

خود پسندی کان پری رهنداهئا

امیر المؤمنین حضرت سیدنا ابو بکر صدیق رضی اللہ عنہ تکبر ۽ خود پسندی کان تمام گھٹو ڏجندا ها جذهن ماڻهو پاڻ رضی اللہ عنہ جيتعريف ڪندا هئا ته پاڻ رضی اللہ عنہ هيئن دعا گھرندا ها: ياللہ پاک! جيڪو ڪجهه هي چون ٿا مون کي ان کان بهتر بٺاء ۽ جيڪو ڪجهه هي نتا ڄاڻ منهنجو اهو عمل معاف فرمائي چڏ. (تبیه المغتربین، ص 241)

اکين مان لڙڪ جاري ٿي ويندا هئا

پاڻ رضی اللہ عنہ جذهن قرآن جي تلاوت ڪندا ها ته سندن کي پنهنجي ڳوڙن تي اختيارا نه رهندو هو (يعني زارو قطار روئندا ها).
شعب الایمان ، 1 / 493 ، رقم : 806

حروفِ مقطّعات جي باري ۾ فرمایائون: هر ڪتاب جا راز هوندا آهن ۽ قرآن جا راز سورتن جي شروع ۾ اچڻ وارا حرف آهن.
(تفسیرروح المعانی، پ 1، البقرة، تحت الآية: 1، 136/)

اي انسانو! يلائي جو حڪم ڏيو، بُرائي کان منع ڪيو توهان جي زندگي خير سان گذرندی. (تفسيرِ كبير 3/16)

صديق اکبر جي عاجزي

هڪ شخص امير المؤمنين حضرت سيدنا ابو بکر صدیق رضی اللہ عنہ کي بُرو پلو چيو ته پاڻ (پنهنجي نفس کي مخاطب ڪندي) فرمایو: اللہ پاک تنهنجا جيڪي عيب لکائي رکيا آهن اهي هن کا وڌيڪ آهن، جڙ آن وقت پاڻ پنهنجي نفس کي ان نگاهه سان ڏسي رهيا هئا ته هو اللہ پاک جي معرفت ۽ ان کان ڪما حق ڏجي ۾ ڪوتاهي ڪري رهيو آهي، پاڻ

أن جي ڪالهه تي ڪاواڙ ۾ نه آيا چوته پاڻ پنهنجي نفس ۾ ئي ڪمي خيال فرمائي رهيا هئا. هي سندن عظمت ۽ شان هو. (احياء العلوم، 21/1، 2012)

الله کان حیاء کيو

﴿ اي انسانو! الله پاڪ کان حیاء کيو، ان ذات جو قسم جنهن جي قبضهء قدرت ۾ منهنجي جان آهي! جڏهن مان گللي ميدان ۾ قضاء حاجت جي لاء ويندو آهييان ته سايو (أوت) حاصل ڪندو آهييان ۽ الله پاڪ کان حیاء ڪندي پنهنجو مٿو ڏکيندو آهيان. (مصنف ابن ابن

شبيه، 44/2، حدیث: 1133)

﴿ اي انسانو! الله پاڪ کان شرم ڪندا ڪيو، خدا جو قسم جڏهن مان بيٺ الخلا ويندو آهييان ته الله پاڪ کان شرم جي ڪري پٽ سان پنهنجي پُئي لڳائي ڇڏيندو آهيان. (تاریخ الخلفاء، ص 75)

تعزیت جو خوبصورت انداز

﴿ جڏهن صديق اکبر ﷺ کنهن جي تعزیت ڪندا ها ته فرمائيندا ها: صبر ڪرڻ ۾ کا مصیبت ناهي ۽ روئڻ ڏوئڻ جو ڪو فائدو نه آهي، پٽو! موت ما بعد کان آسان ۽ ما قبل کان وڌيڪ سخت آهي، حضور ﷺ جي وفاتِ ظاهري کي ياد ڪنڊو ته توهان کي پنهنجي مصیبت گهٽ معلوم ٿيندي ۽ الله پاڪ توهان کي وڌيڪ اجر عطا فرمائيندو. (ابن عساكر، 30/336)

﴿ اسان جو دروازو بند ڪري ڇڏيو ته جيئن اسان صبح تائين عبادت ۾ مشغول رهون. (تاریخ الخلفاء، ص 75)

﴿ نِيَكَ مَاٰتُهُو دُنْيَا مَان هَكَ هَكَ كَرِي كُنْيَا وَيِنْدَا صَرْفَ اهِي مَاٰتُهُو بَاقِي رَهْجِي وَيِنْدَا جِيْكِي اِيْنَ بِيْكَار هُونْدَا جِيْسَن جَوَ ۽ كَجِيَءَ جِيَ كَلَ ۽ انْهَن سَان اللَّهُ پَاكَ جَوَ كَو تَعْلُق نَه هُونْدُو. (تَارِيخ الْخُلُفَاء، ص 81)

هر مصیبت تی اجر ڏنو و یندو آهي

﴿ بلاشِہ مسلمان کی هر شیء تی اجر ڏنو و یندو آهي ایسیتائین جو نندی مصیبت ۽ تسمی (بُوت جی ڪھی) تُنُن تی به پڻ ان مال تی به جیکو ان جی آستین ۾ پیو هجی لیکن اهو مسلمان ان کی گولهیندو و تی ۽ ان کی اهو مال گم تیئن جو اندیشو هجی پوء ان کی ذهن تی زور ڏئی حاصل کري. (الزبد للامام احمد، ص 139، رقم: 565)

بُرائی کان نم روکڻ جو و بال

جڏهن کا قوم پاڻ کان و ڏیک عزت دار ماظھن ۾ نافرمانی کري ۽ اهي (عزت دار ماظھو) انھن کي ان نافرمانی کان نم روکن ته اللہ پاك انھن تی اهڙي مصیبت نازل فرمائيندو جيڪا انھن کان پري نه ٿيندي. (شعب الایمان، 82/6، حدیث: 7551)

﴿ اي انسانو! توهان هن آيت:

يَأَيُّهَا الَّذِينَ أَمْنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفَسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ صَلَّى إِذَا اهْتَدَيْتُمْ ۖ (پاره 7، سوره مائدہ: آيت 105) ترجمو ڪنز العرفان: اي ايمان وارو! توهان پنهنجي جانين جو فکر ڪيو جڏهن توهان هدایت تي آهيyo ته گمراه ثيئ وارو توهان جو ڪجهه نه بگاڙيندو.

کي پڙهندما آهيyo ۽ ان کي غلط معني ۾ وٺندا آهيyo جڏهن ته اسان رسول اللہ ﷺ کي فرمائيندي بتو آهي ته جڏهن ماظھو ظالم

کي ڏسن ۽ ان جو هت نه روکن ته قریب آهي ته اللہ پاک انهن سیني
تي عذاب کري. (مسند امام احمد 15/1، حدیث: 1)

﴿ جذهن قیامت جو ڏینهن ٿیندو ته هڪ اعلان ڪڙ وارو اعلان ڪندو
ته ڪٿي آهن ماڻهن کي معاف ڪڙ وارا؟ اللہ پاک انهن کي معاف
ڪڙ جو اجر عطا فرمائيندو. (جامع الاحاديث 14/2، حدیث: 219) ﴾

صبح وشام اللہ جي ذمء ڪرم تي آهي

﴿ حضرت سلمان فارسي رضي الله عنه فرمائين تا: مون حضرت ابوبکر صديق
رضي الله عنه جي خدمت ۾ حاضر تي ڪري عرض ڪيو: حضور! مون کي
ڪجهه وصيت فرمایو. پاڻ ارشاد فرمایائون: اي سلمان! اللہ کان ڏجو ۽
چاڻي وٺو عنقریب توهان کي فتوحات حاصل ٿیندیون، البت مان اهو
نتو چاڻان ته ان مان جيڪو توهان کي حصو ملندو توهان ان کي پنهنجي
ڪم آڻیندو يا ضایع ڪندؤ؟ پر هڪ ڳالهه ياد رکجو جنهن پنج وقت
نمazon ادا ڪيون اهو صبح ۽ شام اللہ پاک جي ذمء ڪرم تي هوندو
آهي ۽ جيڪي اللہ پاک جي ذمء ڪرم تي آهن انهن کيقتل نه
ڪجان، ڪٿي ايئن نه ٿئي جو توهان اللہ پاک جي ذمي کي نقصان ڏيو
پوءِ اللہ پاک توهان کي جهنمر ۾ اوڌتي منهن وجهي چڏي. (تاریخ الخلفاء،
ص 81) ﴾

سلمان فارسي کي نصیحت

﴿ حضرت ابوبکر صديق رضي الله عنه حضرت سلمان فارسي رضي الله عنه کي
وصيت ڪندي ارشاد فرمایو: یقیناً اللہ پاک توهان جي لاءِ دُنيا کي
پکيڙي چڏيو آهي سو توهان ان مان ضرورت مطابق ئي حصو ونجو.
(دنيا سے بے رغبتی اور امیدوں کی کمی، ص 72) ﴾

امید یه خوف جواعلیٰ مثال

جیکڏهن آسمان مان کو وڌي آواز سان صدا لڳائي ته جنت ۾
صرف هڪ ماڻهو داخل ٿيندو ته مون کي اميد آهي ته اهو مان ئي
هوندس ۽ جیکڏهن آسمان مان هي آواز اچي ته دوزخ ۾ صرف هڪ
ئي شخص داخل ٿيندو ته مون کي خوف آهي ته ڪٿي اهو مان ئي نه
هجان. (المع في التصوف، ص168)

ڏadio خوش قسمت آهي اهو شخص جيڪو ابتداء اسلام ۾ (يعني
فتتن جي ڪر کڻ کان پهريان) دنيا مان هليو ويyo.

(مسند الفردوس، 2/46، حديث: 3747)

پاڙيسريءَ سان جھيڙونم ڪيو

هڪ ڀيري حضرت ابوبكر صديق رضي الله عنه پنهنجي پت حضرت
عبدالرحمن رضي الله عنه وتنان گذریا ته اهو پنهنجي پاڙيسري کي چڙبي رهيو
هو ته پاڻ رضي الله عنه ان کي فرمایاون: پنهنجي پاڙيسري سان جھيڙو نه
ڪيو چو ته هي ته هتي ئي رهندو پر جيڪي ماڻهو تنھنجي ويٺه کي
ڏسندما اهي هتان هليا وينداي مختلف قسم جون ڳالهيوون ناهيندا).
(تاریخ الخلفاء، ص79)

ڪو شڪار ان وقت تائين شڪار ناهي ڪيو ويندو ۽ نه ئي ڪو وڻ
انھيءَ وقت تائين ڪتيو ويندو آهي جيستائين ذکرالله کان غافل نه
ٿئي وڃي. (مصنف ابن ابي شيبة، 35582، حديث: 137/8، الزبد لللام احمد، ص139، حديث: 567)

هڪ ڀاءُ جي دعا ٻئي ڀاءُ جي حق ۾ جيڪا اللہ پاڪ جي رضا خاطر
ڪئي وڃي قبول ٿي ويندي آهي. (الزبد لللام احمد، ص140، رقم: 574)

حضرت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ ہی شعر بطور نصیحت پڑھندا ہا:

**لَا تَزَالُ تَتَنَعَّى حَبَبِيَا حَتَّى تَكُونَهُ
وَقَدْ يَرْجُو الْفَتْنَى الرِّجَاهِيُّونَ دُونَهُ**

یعنی ای غافل نوجوان! توں پنهنجی دوستن جی مرٹ جی خبر ته ڈیندو رہین ٿو ڇا ڪڏهن سوچیو ائی ته هک ڏینهن توں به هن وانگر بی جان ٿی ویندین چوته ڪڏهن ڪڏهن کو نوجوان امیدون پوريون ٿيڻ کان پهريان ئي سفر آخرت تي روانو ٿي ويندو آهي.

(الزبد للامام احمد، ص142، رقم: 591؛ تاریخ الخلفاء، ص82)

أُن ذات جو قسم جنهن جي قبضي قدرت ۾ منهنجي جان آهي! جيڪڏهن توهان تقوي ۽ پرهيزگاري اختيار ڪيو ته پري ناهي جو توهان تي آسانين جا دروازا کوليما وڃن ايسیتاين جو توهان ماني ۽ گييه سان سيراب ٿئي وڃو. (المجالسة وجواب الرعلم، 1/409، رقم: 1057)

زمين تي رحمت الهي جوسايو

هک پيري حضرت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ منبر تي خطبو ڏيندي ارشاد فرمایو ته مون نور جي پيڪر، تمام نبین جي سردار کي ارشاد فرمائيندي ٻڌو: ”عدل ۽ انصاف ۽ عاجزي ڪرڻ وارو بادشاه زمين تي الله پاك (جي رحمت) جو سايو ۽ آن جو نيزو آهي، بس جنهن بادشاه کي پنهنجي ۽ الله پاك جي بانهن جي متعلق نصیحت ڪئي (يعني فائدی مند ڳاللهه ٻڌائي) الله پاك ان جو حشر پنهنجي رحمت جي سايو ۾ فرمائيندو جنهن ڏينهن ان جي رحمت جي سايو کان علاوه ڪو سايو نه ھوندو ۽ جنهن بادشاه کي پنهنجي ۽ الله پاك جي بانهن جي باري ۾ ڏوكو ڏنو الله پاك ان کي قیامت جي ڏينهن رسوا ڪندو.“

(فضیلۃ العادلین لابی نعیم اصبهانی، ص 124، حديث: 18)

شراب جو وباں

ڪنهن صدیق ﷺ کان پیچيو: ڇا توهان جاھلیت واري زمانی ۾ شراب پیتو هو؟ ته پاڻ فرمایاٿون: اللہ پاک جي پناھ! مان همیش پنهنجی عزت ۽ انسانیت جي حفاظت ڪندو هیس جڏهن ته شراب پیئڻ واري جي عزت ۽ انسانیت پئی ضایع ٿي ویندیوں آهن.

(تاریخ ابن عساکر ، 333/30)

صدیق اکبر کان منقول دعائون صبح ۽ شام گھری ویندر

دعا

﴿ تمام مسلمانن جي امڙ حضرت بي بي عائشہ صدیقہ ﷺ عنھما فرمائئن ٿيون: منهنجي والد محترم حضرت ابوبکر صدیق ﷺ صبح ۽ شام هڪ دعا گھرندا هئا (اها دعا هي، آهي) : "اللَّهُمَّ اجْعَلْ خَيْرَ عُمْرِي أَخِرَةً وَخَيْرَ عَمَلي حَوَاتِيَةً وَخَيْرَ أَيَّامِي يَوْمَ الْقَاْكَ يعني اي اللہ پاک! منهنجي آخری عمر بهتر ٿئي، منهنجي اعمال جو خاتمو ڀلائي تي ٿئي ۽ منهنجي ڏينهن ۾ سڀ کان بهتر ڏينهن اهو هجي جنهن ڏينهن مون کي تنھنجو دیدار نصیب ٿئي، "عرض ڪيو ويو: "اي ابوبکر! توهان کي هي دعا گھرڻ جي ڪھڙي حاجت آهي؟ توهان ته صحابي رسول آهي، ثَانِي الْثَّنَيْنِ فِي الْغَارِ آهي" فرمایاٿون: "کڏهن کڏهن اين ٿيندو آهي جو ڪو سڄي زندگي جنتين وارا عمل ڪندو رهندو آهي پر ان جو خاتمو جهنمين واري عمل تي ٿيندو آهي، ۽ اين به ٿيندو آهي ته ڪو سڄي زندگي جهنمين وارا عمل ڪندو رهندو آهي پر ان جو خاتمو

جنتین واري عمل تي ٿي ويندو آهي.“ (يعني هميشه الله پاک جي خفيه تدبیر کان ڏجندا رهو).

(كتب العمال، 1/176، حديث: 1537)

جنازو پڙهائڻ کان بعد دعا

مسلمانن جا پهريان خليفا حضرت ابوبكر صديق رضي الله عنه جڏهن ڪنهن ميت جو جنازو پڙهائي وندنا هاته هيئن دعا فرمائيندا ها: “اللَّهُمَّ عَبْدُكَ أَسْلَمْهُ الْأَهْلُ وَالْمِإْلَامُ وَالْعَشِيرَةُ وَالذَّئْبُ عَظِيمٌ وَأَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ” يعني اي الله پاک! تنهنجي هن ٻاني کي سندن اهل ۽ عيال، مال ۽ متاع ۽ بين رشتيدارن بي يارومددگار ڇڏي ڏنو آهي هن جا گناه تمام گھطا آهن پر تون غفور ۽ رحيم آهين (هن جي تمام گناهن کي بخش فرماء).

(مصنف ابن ابي شيبة ، 242/7 ، حديث: 11472)

جنتُ النعيم جا اعلي درجا

حضرت حسن رضي الله عنه کان روایت آهي ته حضرت ابوبكر صديق رضي الله عنه پنهنجي دعائين ۾ هي عرض ڪندا ها: “اللَّهُمَّ إِنِّي أَسأَلُكَ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ فِي عَاقِبَةِ أَمْرِي أَلَّهُمَّ اجْعَلْ مَا تُعْطِينِي الْخَيْرَ رِضْوَانَكَ وَالدَّرَجَاتُ الْعُلُى فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ” يعني اي الله پاک! مان تو کان انهيء شيء جو سوال ڪيان ٿو جيڪا منهنجي عاقبت جي لاء سٺي هجي.“ اي الله پاک! تون جيڪا به يلائي مون کي عطا فرمائين ان جو انجام پنهنجي خوشنودي ۽ جنات النعيم جا اعلي درجات بٺائي چڏ.

(الزبد لللامام احمد، ص 141، رقم: 584)

شين ۾ تمام نعمت جو سوال

حضرت عبدالعزیز بن سلمہ رضی اللہ عنہ کان روایت آهي ته حضرت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ هیئن دعا ڪندا ها: ”أَسْأَلُكَ تِمامَ النِّعْمَةِ فِي الْأَشْيَاءِ كُلِّهَا، وَالشُّكْرَ لَكَ عَلَيْهَا حَتَّى تَرْضَى وَبَعْدَ الرِّضاَ وَالْخَيْرَةَ فِي جَمِيعِ مَا يَكُونُ فِيهِ الْخَيْرَةُ بِجَمِيعِ مَيْسُورِ الْأُمُورِ كُلِّهَا لَا بِمَسْعُورِهَا يَا كَرِيمُ“ يعني اي الله پاک! مان توکان تمام شین ۾ تمام نعمت (يعني جنت ۾ داخلاء ۽ جهنر کان آزادی) جو سوالی آهيان ۽ ان تي مون کي پنهنجو شکر ادا کرڻ جي توفیق عطا فرماء ایسیتائين جو تون مون سان راضي ٿي وڃين، ۽ اي رب ڪریم! مون کي جيترا به پلائي وارا ڪم آهن انهن سپني جي خير بغیر ڪنهن مشکل جي آسانی سان عطا فرماء.“ (موسوعۃ امام ابن ابي الدنيا، 502/1)

ایمان کامل، یقین صادق جي دعا

پاڻ رضی اللہ عنہ جي دعا ۾ هي ڪلما به هوندا هئا: ”اللَّهُمَّ هَبْ لِي إِيمَانًا وَيَقِينًا وَمَعَافَةً وَزِيَّةً“ يعني اي الله پاک! مون کي ایمان کامل، یقین صادق، تمام آفات و بليات کان محفوظ ۽ سچي نيت عطا فرماء.“ (موسوعۃ امام ابن ابي الدنيا، 21/1)

رحمت الھي جو سوال

پاڻ رضی اللہ عنہ هن طرح به دعا ڪندا هئا: ”اللَّهُمَّ ائِنِّي أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ الَّتِي لَا تَنَالُ مِنْكَ إِلَّا بِالْخُرُوجِ“ يعني اي الله پاک! مان توکان تنهنجي أن رحمت جو سوال ڪيان ٿو جيڪا تون پنهنجي راه ۾ نڪڻ وارن کي عطا فرمائيندو آهين.“ (کنز العمال، 285/1، حدیث: 5030)

مون تي حق واضح فرماء

پاٹ ﴿بَخِي اللَّهُ عَنْهُ﴾ جي دعائن مان هڪ هي به دعا آهي: «اللَّهُمَّ أَرِنِي الْحَقَّ حَقًا وَّا زُرْقُنِي اتِّبَاعَهُ وَأَرِنِي الْبَاطِلَ بَاطِلًا وَّا زُرْقُنِي اجْتِنَابَهُ وَلَا تَجْعَلْهُ مُتَشَابِهًًا عَلَىٰ فَاتَّبِعِ الْهُدًى» يعني اي الله پاڪ! مون تي حق کي واضح فرماء ۽ مون کي ان جي اتباع جي توفيق عطا فرماء ۽ باطل کي منهنجي سامهون واضح فرماء ۽ مون کي ان کان بچڻ جي توفيق عطا فرماء ۽ ان کي منهنجي لاء مشتبه نه بڻاء جو مان خواهشن جي پيروي کرڻ لڳان.»
 (احياء العلوم، 5/134)

سڪ نمازي پنجن جي لاءِ

هر جمعرات نماز مغرب کان بعد اوہان جي علائچي ۾ تیندڙ دعوت اسلامي جي هفتیوار سُشن ڀري اجتماع ۾ الله عَزَّوجَلَ جي رضا جي لاو سُلين سُلين نيتن سان سجي رات شرڪت فرمایو. *

* سُشن جي تربیت جي لاو مدنی قافلي ۾ عاشقان رسول سان گڏ هر مهیني تي ڏينهن سفر ۽ * روزانو "فڪر مدینه" جي ذريعي مدنی انعامات جو رسالو ڀري ڪري هر مدنی مهیني جي پهرين تاريخ ۾ پنهنجي ذمیدار کي جمع ڪرائڻ جو معمول بثابو.

پنهنجو مدنی مقصد: "مون کي پنهنجي ۽ سجي دنيا جي ماڻهن جي اصلاح جي ڪوشش ڪري آهي" إن شاء الله عَزَّوجَلَ پنهنجي اصلاح جي لاو "مدنی انعامات" تي عمل ۽ سجي دنيا جي ماڻهن جي اصلاح جي ڪوشش جي لاو "مدنی قافلن" ۾ سفر ڪري ٿو آهي. إن شاء الله عَزَّوجَلَ

عالمي مدنی مرکز فیضان مدینہ محلہ سوداگران پرائی سبزی منڈی ڪراچی

UAN: +92 111 25 26 92 Ext: 7213

Web: www.dawateislami.net / E-mail: translation@dawateislami.net